

Barnperspektiv och rättssäkerhet i ekonomiskt bistånd 2005

Förord

I Socialtjänstlagen kap 1 § 2 anges: *När åtgärder rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Med barn avses varje människa under 18 år.*

Utifrån iakttagna brister när det gällde barnperspektivet vid handläggning av ekonomiskt bistånd skrevs rapporten "Barnperspektivet vid handläggning av ekonomiskt bistånd" av Socialstyrelsen och länsstyrelserna gemensamt 2003.

Under 2004 granskade Länsstyrelsen i Blekinge hur socialnämnden i Karlshamn hade integrerat ett barnperspektiv vid handläggningen av ekonomiskt bistånd i familjer med långvarigt socialbidragbehov. Länsstyrelsen har under 2005 fortsatt granskningen i ytterligare två kommuner; Olofström och Karlskrona. Härutöver har Länsstyrelsen granskat samtliga kommuners riktlinjer och rutiner.

Denna rapport är en sammanställning av vad som framkommit vid tillsynen. Det är Länsstyrelsens förhoppning att rapporten skall kunna utgöra ett underlag för fortsatta diskussioner i kommunerna om hur barnperspektivet kan utvecklas och stärkas.

Länsstyrelsen avslutar tillsynen med ett seminarium den 1 december 2005 där resultatet av tillsynen presenteras. Vid seminariet medverkar även *Irene Göransson*, verksamhetschef för Funktionshinder i en av Göteborgs större stadsdelar. Hon genomförde via studier i verksamhetsutveckling ett arbete vars syfte var att öka engagemanget för arbetet kring barnens situation i samband med ekonomiskt bistånd. Arbetet har utgått från FN:s barnkonventioner och dess konsekvenser i Socialtjänstlagen. Dessutom redovisar företrädare för Sölvesborgs kommun sitt arbete med att integrera ett barnperspektiv.

Länsstyrelsen vill tacka de politiker, chefer och socialsekreterare som medverkat i tillsynen. De har öppet och engagerat delat med sig av sina erfarenheter, arbetsmetoder och förutsättningar för att integrera ett barnperspektiv i handläggningen av ekonomiskt bistånd.

Tillsynen har genomförts av socialkonsulent Therese Magnusson och socialdirektör Ann-Christine Petersson. Den sistnämnda har sammanställt denna rapport.

Karlskrona den 30 november 2005

Ann-Christine Petersson
socialdirektör

Innehållsförteckning

	Sid
Länsstyrelsens uppdrag	4
Bakgrund	4
Metod	5
Länsstyrelsens utgångspunkter för granskningen	5
Resultat	6
<i>Allmänt</i>	6
<i>Granskade akter</i>	6
<i>Riktlinjer och policy</i>	6
<i>Barns bästa/barnperspektiv</i>	7
<i>Kontakt</i>	8
<i>Rättssäkerhet i handläggningen</i>	9
<i>Samverkan/helhetssyn</i>	10
<i>Tillgänglighet</i>	10
<i>Kvalitet</i>	10
<i>Jämställdhet</i>	11
Sammanfattande bedömning	11
Sammanställning av barnperspektivet i kommunernas i Blekinge län riktlinjer för ekonomiskt bistånd	Bilaga 1

Länsstyrelsens uppdrag

Länsstyrelsen har enligt Socialtjänstlagen (SoL) kap 13 § 2 tillsyn över den socialtjänst som kommunerna i länet svarar för.

I Regleringsbrevet för 2005 anges att länsstyrelsen skall tillse att socialtjänstens arbete bedrivs målinriktat, lagenligt samt med god kvalitet och framförhållning i arbetet. I sin återslag till Regeringen skall länsstyrelsen redovisa hur barnperspektivet har beaktats i tillsynen.

Länsstyrelsen i Blekinge har inom ramen för sitt tillsynsansvar och med utgångspunkt från Regleringsbrevets uppdrag valt att granska hur barnperspektivet är integrerat i handläggningen av försörjningsstöd och annat ekonomiskt bistånd. Tillsynen omfattar en kartläggning i samtliga länets kommuner av rutiner och riktlinjer för hur barnperspektivet ska tillgodoses. En fördjupad granskning har gjorts i Olofström och Karlskrona. Valet av kommuner är inte föranlett av några klagomål mot någon av kommunerna. För dessa båda kommuner redovisas resultatet i ett separat beslut för vardera kommunen.

Denna rapport är en sammanställning av det som framkommit vid kartläggningen och vid den fördjupade granskningen i de två kommunerna.

Under 2004 granskade Länsstyrelsen IFO-verksamheten i Karlshamns kommun. I denna tillsyn ingick även en granskning av barnperspektivet i handläggningen av ekonomiskt bistånd. Genom den nu genomförda tillsynen har sammanlagt tre av länets fem kommuner granskats vad gäller integrering av ett barnperspektiv inom området ekonomiskt bistånd.

Bakgrund

Enligt 1 kap 2 § SoL skall vid åtgärder som rör barn särskilt beaktas vad hänsyn till barnets bästa kräver. Enligt Regeringens proposition 1996/97:124 *Ändring i socialtjänstlagen* innebär detta att barnens situation bör uppmärksammas också då vuxna hos socialtjänsten ansöker om ekonomiskt bistånd till familjen.

Under senare år har uppmärksamhet riktats mot barnens situation i ekonomiskt utsatta familjer. I augusti 2004 presenterade Regeringen rapporten *Ekonomiskt utsatta barn, Ds 2004:41*. Utifrån uppgifterna i rapporten (kapitel 6 *Tryggare kan ingen vara? Vräkning av barnfamiljer: Förekomst, orsak och konsekvenser*) tillsatte Regeringen en särskild utredare med uppdrag att föreslå insatser för att förhindra vräkning och hemlöshet bland barnfamiljer. I oktober 2005 överlämnades slutbetänkandet *Vräkning och hemlöshet – drabbar också barn SOU 2005:88* till Regeringen.

I januari 2005 tillsatte Regeringen en särskild utredare med uppdrag att föreslå åtgärder som underlättar för människor att gå från socialbidrag till arbete. Utredaren ska också se över reglerna och ge förslag gällande ungdomars inkomster från sommarjobb när föräldrarna lever på socialbidrag. Utredningen skall vara klar senast 1 november 2006.

Metod

Länsstyrelsen har när det gäller länets kommuner tagit del av följande dokument

- Rutiner för beaktande av barnperspektivet vid handläggning av försörjningsstöd
- Riktlinjer för bedömning av rätt till försörjningsstöd och annat ekonomiskt bistånd
- Rutiner för handläggning av hyresskulder (vräkningar) och el-skulder gällande familjer med barn.

Kommunerna har också fått lämna en redovisning av vilka utbildningsinsatser som nämnden genomfört/deltagit i under 2004 – 2005 vad gäller Barnkonventionen och/eller integrering av barnperspektiv i handläggning av försörjningsstöd.

När det gäller de två kommuner där fördjupad granskning genomförts har Länsstyrelsen även tagit del av delegationsförteckningar, informationsmaterial, ansökningsblanketter och rutiner för samverkan.

Totalt har 17 akter granskats avseende barnfamiljer som uppburit ekonomiskt bistånd under mer än 10 månader i de två kommunerna.

Länsstyrelsen har intervjuat företrädare för socialnämnderna, ledningspersonal och handläggare.

Länsstyrelsens utgångspunkter för granskningen

Länsstyrelsen har utgått från följande punkter som lyfts fram i Socialstyrelsens och länsstyrelsernas rapport *Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd*:

- Fokusera på barn i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd
- Vid långvarigt ekonomiskt bistånd i samarbete med föräldrarna uppmärksamma barnets behov och situation med tydlig koppling till den ekonomiska situationen
- Vid behov och i samråd med föräldrarna göra hembesök för att bedöma vilket bistånd familjen behöver med hänsyn till barnets behov.
- Vid behov och i samråd med föräldrarna tala med barnet med beaktande av dess ålder och mognad för att bedöma vilket bistånd familjen behöver med hänsyn till barnets behov,
- bedöma vad som är barnets bästa utifrån en helhetsbedömning med stöd i lokala riktlinjer och policydokument, barnkonventionen och med hjälp av de kunskaper som finns om barn och barns behov,
- Upprätta arbetsplaner för hur självförsörjning ska uppnås där barnets situation ingår som en del,
- Bevaka barns behov inom särskilda områden, t.ex. boende, umgänge med föräldrar, hälsa, aktiviteter och ungdomars ferieinkomster
- Dokumentera hur barnets behov beaktas, vilka eventuell överväganden som gjorts och hur detta påverkat beslutet. Detta gäller såväl negativa som positiva beslut.

Härutöver har Länsstyrelsen i den fördjupade granskningen även undersökt

- rättssäkerhet
- kvalitetsarbete
- tillgänglighet
- organisation, personal och arbetsledning

- samverkan
- jämställdhetsperspektiv

Det som rör organisation, personal och arbetsledning berörs ej i denna rapport eftersom några generella slutsatser ej kan dras av resultatet

Resultat

Allmänt

Antalet biståndsmottagare fördelat på vuxna och barn under 18 år.

Kommun	Totalt antal biståndsmottagare	Biståndsmottagare i % av befolkningen	Antal vuxna Biståndsmottagare	Antal barn under 18 år	Totalt antal barn under 18 år	Andel barn som erhållit bistånd
Karlskrona	2 197	3,6	1477	720	13 454	5,5 %
Ronneby	1081	3,8	719	362	6005	6,0 %
Karlshamn	771	2,5	486	285	6494	4,3 %
Sölvesborg	431	2,6	292	139	3574	3,9 %
Olofström	432	3,2	234	198	2991	6,6 %
Blekinge län	4872	3,2	3180	1692	32518	5,2 %

Siffrorna avseende biståndsmottagare är hämtade från Sveriges officiella statistik för 2004. Övriga siffror är hämtade från SCB:s befolkningsstatistik.

Granskade akter

Totalt granskades 17 akter i de två kommunerna. Urvalet gjordes bland familjer med barn (0 – 18 år) vilka var aktuella för försörjningsstöd och/eller annat ekonomiskt bistånd den 1 juni 2005.

Nio av de 17 akterna gällde makar/sambo med barn och sju gällde ensamstående kvinnor med barn. I ett fall var det svårt att utläsa familjesituationen

I de sju familjer som granskningen gällde fanns totalt 58 barn. Antalet barn i familjerna varierade från ett till sju. Av de 58 barnen var 20 flickor och 38 pojkar.

Granskningen omfattade perioden 1 september 2004 – 1 september 2005. Några ärenden har kortare granskningstid beroende på när ärendet aktualiserades hos ekonomigruppen.

Elva av de granskade familjerna har utländsk bakgrund.

Riktlinjer och policy

Samtliga kommuner har antagit riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd. I tre kommuner (Karlskrona, Ronneby och Olofström) gäller riktlinjerna år 2005.

Sölvesborgs riktlinjer antogs år 2004 och Karlshamns år 2002. Socialnämnden i Karlshamn har år 2004 antagit särskilda riktlinjer för barnperspektiv beträffande ekonomiskt bistånd.

I samtliga riktlinjer finns en övergripande anvisning om barnperspektivet. Gemensamt för denna skrivning är att socialtjänsten skall ”uppmärksamma och beakta barnens situation i de familjer som uppstår socialbidrag”. Några kommuner har framhållit att vid avslagsbeslut om uppehälle och beslut som innebär att familjen måste flytta från sin bostad skall beslutsfattaren/utredaren beakta och redovisa konsekvenserna av beslutet för barnen i familjen.

I riktlinjerna finns härutöver mer detaljerade anvisningar om vad som gäller i olika situationer, där barn är berörda av de beslut som fattas. Vissa anvisningar är lika för alla kommunerna men det finns också tydliga skillnader. Ett exempel är Karlskrona kommun som i sina riktlinjer ger utrymme för extra pengar till barnfamiljer vid jul och vid studentexamen och som anser att ”fritt val av skola” ingår i skälig levnadsnivå. Ett annat exempel är Sölvesborg och Karlshamn som under rubriken *Hälsa* anger att särskild uppmärksamhet skall ägnas barn med funktionshinder. I *Bilaga 1* finns en sammanställning av barnperspektivet i kommunernas riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd.

I Sölvesborg har man arbetat fram en checklista för att hjälpa handläggarna att tydliggöra ett barnperspektiv i såväl handläggning som dokumentation när det gäller ekonomiskt bistånd.

Samtliga kommuner har anvisningar om hur avhysningsärenden rörande barnfamiljer skall handläggas. Vanligtvis sker här en samverkan med Barn och familj eller motsvarande. I anvisningarna ingår som regel att hembesök ska göras samt att socialtjänsten ska närvara vid avhysningen.

Barns bästa/barnperspektiv

Några särskilda utbildningsinsatser har inte gjorts för att integrera ett barnperspektiv i arbetet med ekonomiskt bistånd under de senaste två åren. Det har inte heller varit någon utbildning i barnkonventionen för politikerna i socialnämnden. Ett undantag är Sölvesborg som under 2004 inledde ett arbete med att integrera barnperspektivet i handläggningen av ekonomiskt bistånd. Hela gruppen deltog i en utbildningsdag under hösten 2004 och har därefter fortsatt arbetet med utgångspunkt från det material man erhöll vid utbildningen. Bland annat har man diskuterat dokumentation och hembesök. I de klientenkäter som görs årligen ställs numera också frågor om familjen tycker att handläggaren tagit hänsyn till barnets/barnens behov vid bedömning av ekonomiskt bistånd. Svaren följs upp och diskuteras i gruppen. Vissa ändringar i kommunens riktlinjer kommer att föreslås för politikerna i syfte att stärka barnperspektivet.

I Karlshamns kommun pågår ett utvecklingsarbete inom IFO sedan sommaren 2004. En del i arbetet handlar om integrering av barnperspektivet vid handläggning av ekonomiskt bistånd. Ekonomigruppen i Karlshamns kommun samverkar när det gäller dessa frågor med Sölvesborgs kommun.

I Karlskrona kommun genomfördes för hela kommunen under år 2000- 2001 ett omfattande arbete utifrån barnkonventionen. Det bestämdes att en uppföljning skulle ske 2002 men detta har inte fullföljts.

Av intervjuer och aktgranskning framkommer att handläggarna sällan träffar barnen. Barnen är sällan med på besöken på socialkontoret eftersom de flesta barn har

barnomsorg eller är i skolan. Några samtal med barnen utifrån familjens behov av försörjningsstöd genomförs inte. Hembesök görs sällan. Handläggarna hänvisar till familjens integritet och sin egen tidsbrist som hinder för hembesök. Handläggarna menar att de ändå har ett framträdande barnperspektiv. De har rutiner för att fråga om barnen men inga rutiner för att dokumentera barnperspektivet.

Av aktgranskningen, som rör sjutton familjer under ett års tid, framgår att särskilda ansökningar som rör bistånd till barn är sällan förekommande. Inte heller betalas det ut högre belopp på grund av särskilda skäl som rör barn. Några bedömningar utifrån barnets bästa eller någon individuell bedömning utifrån barnens behov finns som regel ej i dokumentationen. Ett skäl till att det är så få ansökningar kan vara att nämndernas skriftliga information till biståndssökande endast omfattar de poster som ingår i riksnormen enligt SoL kap 4 § 3 punkt 1 och övriga kostnader enligt SoL kap 4 § 3 punkt 2. I informationen nämns inget om de kostnader som ingår i begreppet "livsföring i övrigt" t.ex. hemutrustning, umgängesresor, rekreation osv.

Arbetet mot att göra familjerna självförsörjande är framträdande och väl utvecklat i de kommuner vi granskat. Arbetsmodellen beskrivs som delvis lösningsfokuserad. Man framhåller den enskildes eget ansvar men betonar också vikten av att ta hänsyn till den enskilde individen och dennes förmågor.

Det finns i journalerna, med ett undantag, inga dokumenterade handlingsplaner med en långsiktig strategi för egenförsörjning där barnens situation ingår. Handläggarna uppger att de är dåliga på att dokumentera arbetsplanerna. I den mån det finns arbetsplaner handlar dessa om de vuxna.

Sammanfattningsvis kan konstateras att dokumentationen uppvisar stora brister när det gäller barnens situation. Beskrivning saknas liksom en behovsanalys. Här och var finns enstaka noteringar som rör barnen men någon uppföljning dokumenteras inte. Av intervjuerna framgår att såväl handläggare som arbetsledning är väl medvetna om detta.

Länsstyrelsen anser att det ska finnas en aktuell grundutredning i alla ärenden. I denna ska också barnens situation och behov framgå liksom om familjen är aktuell på annan enhet. Med en sådan utredning finns underlag för en regelbunden systematisk uppföljning som lämpligen bör göras årligen.

Mot den tydliga betoningen som finns vad gäller föräldrars ansvar och vikten av att de blir självförsörjande finns inget att erinra. Länsstyrelsen vill dock framhålla att även barnen i familjen måste ses som egna individer med egna behov, som ska beaktas i handläggningen av försörjningsstöd och annat ekonomiskt bistånd. Detta perspektiv behöver utvecklas i kommunerna.

Kontakt

Antalet ansökningstillfällen/familj under den period granskningen avser varierar från 7 – 13. Vanligtvis görs en ansökan per månad. Oftast besöker de vuxna då handläggaren på socialkontoret. Handläggarna uppger att det är viktigt med personlig kontakt med de vuxna för att motivera till förändring i syfte att familjen ska bli självförsörjande.

Under det år granskningen omfattar har få hembesök gjorts i de sjutton familjer granskningen gäller. Handläggaren träffar sällan barnen och har inte heller talat med dem. Anledningen till att man inte träffar barnen är att de är i skola eller förskola då föräldrarna besöker socialkontoret. Anledningen till att hembesök inte görs är socialsekreterarnas tidsbrist och omsorg om familjens integritet.

Länsstyrelsen anser att det är nödvändigt med regelbundna personliga träffar mellan socialtjänsten och familjen för att kunna arbeta med ett barnperspektiv. Handläggarna behöver få information om hur barnen har det i t.ex. skolan, på dagis och med fritidsaktiviteter samt ge information om socialtjänstens möjligheter till ekonomiskt bistånd. Länsstyrelsen anser att hembesök är ett bra sätt att träffa barn och föräldrar och ett bra tillfälle att kunna prata med barnen. Att som handläggare enbart tala med föräldrarna om hur deras barn har det ger enligt Länsstyrelsen endast ett begränsat barnperspektiv.

En aspekt av ett barnperspektiv i vidare bemärkelse är att arbeta för att föräldrarna blir självförsörjande. Det finns en klart uttalad ambition och ett aktivt arbete för att uppnå detta. Särskilda sysselsättningsverksamheter och samarbete med arbetsförmedling och försäkringskassa är ett led i detta arbete.

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang framhålla vikten av att nämnderna också i ärenden med föräldrar som inte är aktuella för arbete/sysselsättning, har en regelbunden personlig kontakt. Risken är annars att barnen i dessa familjer uppmärksammas i mindre grad.

Rättssäkerhet i handläggningen

I samtliga granskade ärenden framgår vad ansökan avser och i samtliga finns utredning.

När familjen söker ekonomiskt bistånd får de på ansökningsblanketten lämna samtycke till att socialsekreteraren tar kontakt med följande: försäkringskassa, arbetsförmedling, CSN, a-kassa, skattemyndighet, bilregister, företagsregister och fastighetsregister. Det förekommer också kontakter med SFI, vuxenpsykiatri och rehabiliteringen. Dessa kontakter sker då i samråd med den enskilde.

Handläggningstiden, dvs. tiden mellan ansökan och beslut, överstiger sällan sju dagar. Oftast tas besluten inom några dagar. I de fall tiden överstiger sju dagar gäller ansökan något annat än försörjningsstöd till uppehälle.

Besluten är i samtliga fall relaterade till ansökan. Beslutsmotiveringen är med något undantag tillfredsställande

Om en ansökan avslås lämnas överklagandehänvisning. I de ärenden granskningen gäller har ett beslut överklagats under perioden.

Sammanfattningsvis finner Länsstyrelsen att handläggningen med ett undantag har skett på ett rättssäkert sätt. Undantaget gällde att man "kvittat" ett för högt utbetalat belopp en månad genom att reducera nästa månads socialbidrag. Ansökningar behandlas utan dröjsmål, besluten är motiverade och besvärshänvisning lämnas vid avslagsbeslut.

Samverkan/helhetssyn

I flera av de familjer granskningen gäller fanns pågående åtgärder från andra verksamheter inom IFO. Detta framkom på olika sätt i dokumentationen eller genom att det i försörjningsstödsakten fanns barnavårdsutredningar med beslut om biståndsinsatser. Någon uppföljning eller systematiserad dokumentation fanns emellertid inte.

Handläggarna uppger i intervjuerna att det finns ett nära och gott samarbete med de verksamheter inom IFO som arbetar med barn. Man menar att man har en helhetssyn. Man har också gemensamma möten med familjen då detta behövs.

När det gäller samverkan med andra verksamheter som ett led på vägen till egen försörjning är denna väl utvecklad. Man arbetar intensivt med att den enskilde ska få en sysselsättning eller sin försörjning på annat sätt än genom försörjningsstöd. Detta syns också tydligt i dokumentationen.

Samverkan med andra är grunden för den helhetssyn som är en av grundprinciperna i Socialtjänstlagen. Helhetssynen innebär med nödvändighet samarbete mellan handläggare på ekonomigrupper och handläggare vid andra enheter inom socialtjänsten när så behövs. Länsstyrelsen anser att det bör finnas ett system för hur samarbetet ska ske mellan olika enheter. Det är viktigt att den samverkan som sker utifrån barnen i en familj dokumenteras.

Länsstyrelsen anser att det i journalen för ekonomiskt bistånd bör finnas noteringar om att barnen har andra biståndsinsatser.

Tillgänglighet

Normalt sett kan besökstid erbjudas inom en vecka. Handläggarna har också alltid reservtider för att kunna ta emot akuta besök. Besökstid kan då om så behövs erbjudas samma dag.

Handläggarna har schemalagd telefontid dagligen.

Kvalitet

Generellt sett finns det en medvetenhet om vikten av att arbetet utförs med god kvalitet. Som kvalitetsfaktorer anges respektfullt bemötande, noggrann information, rättssäkerhet och att man vid behov använder tolk. Ett gott bemötande kännetecknas enligt handläggarna av man som handläggare håller tider, att man är vänlig, trevlig och korrekt. Andra aspekter är att socialsekreteraren inte tar över den sökandes eget ansvar och att den sökande får information om sin rätt att överklaga.

De klientenkäter som genomförts har visat att klienterna i huvudsak är nöjda och att de har en positiv uppfattning om personalen och deras arbete.

Handläggarna känner inte till Socialstyrelsens Allmänna råd om kvalitetssystem.

Länsstyrelsen kan konstatera att det pågår ett arbete med att utveckla kvalitén inom arbetet med försörjningsstöd. Det är viktigt att kvalitetsarbetet är förankrat i hela organisationen. En genomgång av Socialstyrelsens allmänna råd om kvalitetssystem inom IFO skulle kunna ge en gemensam grund att bygga vidare på. Det bör finnas ett

system för klagomålshantering, som dokumenteras och årligen redovisas till nämnden. Blankett för att lämna synpunkter bör i alla kommuner finnas tillgänglig i väntrum och på nämndernas hemsida.

Jämställdhet

Socialstyrelsens dokument om jämställd socialtjänst är okända. Handläggarna menar att man håller sysselsättning högt och då spelar det ingen roll om man är man eller kvinna.

Den årliga redovisning som föreläggs socialnämnden innehåller könsuppdelad statistik men någon analys av siffrorna utifrån ett könsperspektiv görs inte.

I Karlskrona har man genomfört en undersökning enligt 3R-metoden, varvid det visade sig att kvinnor erhåller mer pengar utöver riksnormen än män. Någon ytterligare analys har därefter ej gjorts.

Sammanfattande bedömning

Länsstyrelsen kan konstatera att bilden av hur barnperspektivet är integrerat i handläggningen av ekonomiskt bistånd är splittrad. I kommunernas riktlinjer finns ett tydligt uttalat barnperspektiv. Likaså framhålls det i intervjuerna att man har ett väl förankrat barnperspektiv i sitt arbete. De granskade akterna visar dock en annan bild. Barnen syns dåligt i såväl utredningar som löpande journalanteckningar. Det är sällan förekommande att det finns ansökningar om ekonomiskt bistånd för barns räkning. Bedömningar eller konsekvensanalyser görs sällan utifrån begreppet barnets bästa.

Det pågår i några kommuner ett aktivt arbete med att integrera barnperspektivet i handläggningen av försörjningsstöd. Länsstyrelsen vill här särskilt framhålla Sölvesborg som arbetat fram en särskild checklista med frågor. Det pågår också på flera håll en kontinuerlig diskussion om vad ett barnperspektiv i arbetet innebär. Behovet av att utveckla arbetet med barnperspektivet är klart uttalat.

När det gäller vräkningar av barnfamiljer har kommunerna handläggningsrutiner för dessa ärenden som innefattar att Barn- och familj ska kopplas in. Utöver rutiner för intern samverkan är det också viktigt att rutiner finns för samverkan med hyresvärdar och kronofogden. Att bli vräkt från sin bostad är traumatiskt både för vuxna men framförallt för barn. Det är därför viktigt att socialnämnden på ett så tidigt stadium som möjligt får kontakt med familjen för att utreda om rätt till ekonomiskt bistånd föreligger, om andra insatser är behövliga och, om en vräkning inte kan undvikas, hur familjens och framförallt barnens situation ska ordnas. Den enskilde har alltid ett eget ansvar för sin situation och föräldrar har ansvar för sina barn. Socialnämnden kan dock inte när det gäller barnfamiljer nöja sig med att hänvisa till det egna ansvaret. Enligt Länsstyrelsen uppfattning måste nämnden i dessa fall aktivt agera på ett så tidigt stadium som möjligt för att försäkra sig om att barnens behov blir utredda och tillgodosedda. Motsvarande aktiva förhållningssätt bör enligt länsstyrelsen mening också tillämpas när det gäller avstängning av el för barnfamiljer.

Länsstyrelsen anser att den skriftliga information om ekonomiskt bistånd som lämnas till sökande även skall innehålla information om möjligheten att söka bistånd till kostnader som är att hänföra till lagstiftningens begrepp "livsföring i övrigt". (Se Socialstyrelsens Allmänna Råd om Ekonomiskt bistånd SOSFS 2003:5 (S)).

Handläggningen sker överlag på ett rättssäkert sätt.

Det finns en medvetenhet om vikten av kvalitet i arbetet. Länsstyrelsen vill framhålla vikten av att kvalitetsarbetet är förankrat i hela organisationen. En genomgång av Socialstyrelsens Allmänna Råd om kvalitet inom IFO skulle kunna ge en gemensam grund att bygga vidare på.

Arbetsplaner är totalt sett sällsynta. I den mån de finns omfattar de, med ett undantag, enbart de vuxna i familjen.

Dokumentation har generellt sett brister och behöver utvecklas så att regelbunden systematisk uppföljning kan ske.

Rapport, år och nr: 2005:10
Rapportnamn: Barnperspektiv och rättssäkerhet i ekonomiskt bistånd 2005
Utgivare: Länsstyrelsen Blekinge län, 371 86 Karlskrona.
Hemsida: www.k.lst.se (kan hämtas/beställas via hemsidan)
Dnr: 701-3493-05
Författare/Kontaktperson: Ann-Christine Petersson
Layout: Ann-Christine Petersson
ISSN: 1651-8527
Tryckeri: Länsstyrelsen i Blekinge
Upplaga: 75 ex

© Länsstyrelsen Blekinge län